

واقعی‌ترین خاطرات مجازی

«سیگنال»، جدیدترین پیام‌رسانی که ممکن است فراگیر شود

به این بهانه سراغ خاطره‌بازی با نمونه‌های مشابهی رفتیم که دیگر فراگیر نیستند

سید سوزنا ساداتی | روزنامه‌نگار

بسیاری از مردم دنیا در حال کوچ به یک پیام‌سان جدید هستند. هربار چنین اتفاقی می‌افتد، ناخودآگاه ذهن‌مان به سمت خاطراتی که با پیام‌سان‌ها و شبکه‌های اجتماعی قبلی داشتیم می‌رود. از روزهایی که وبلاگ‌ها کار شبکه‌های اجتماعی را البته به‌شیوه‌ای متفاوت انجام می‌دادند، تا غوغایی که نسل‌های بعدی مثل یاهو۰۳۶، فیس‌بوک و این‌روزها تیک‌تاک و لایکی در جهان ایجاد کرده‌اند؛ اما این کوچ که به احتمال زیاد واتس‌اپ به پیام‌سان‌هایی مثل سیگنال رخ خواهد داد، در روزگار خاصی برای همه مردم دنیا رخ می‌دهد. این‌روزها بیشتر از هر زمان دیگری زندگی‌ما با شبکه‌های اجتماعی گره خورده است؛ یک لحظه زندگی‌تان را بدون آن‌ها تصور کنید؛ خب ممکن است آرامش و طمانینه بیشتری داشته باشید اما یک جای زندگی به‌طرز عجیبی می‌لنگد. حتی اگر معتاد شبکه‌های اجتماعی هم نباشید قبول دارید که آن‌ها نقش مهمی در زندگی‌تان دارند؛ از کار و درس، تا دیدوبازدید مجازی به لطف مزاحمی به نام کرونا. در این بین پیام‌سان واتس‌اپ که متعلق به فیس‌بوک است، اعلام کرده به‌زودی استفاده را ایگان از خدماتش را منوط به انتقال داده‌ها به شبکه‌های اصلی یعنی فیس‌بوک می‌کند. اتفاقی که باعث کوچ تعداد زیادی از کاربران در اقصی نقاط به نمونه‌های مشابه مثل سیگنال و تلگرام شد. البته این کوچ جهانی، فرصتی برای برخی از ما ایرانی‌ها فراهم کرد تا تجدید نظری روی پیام‌سان اصلی‌مان داشته باشیم. به‌هر حال دسترسی به واتس‌اپ به‌خاطر فیلتر نبودن راحت‌تر از تلگرام بود. حالا بسیاری از ما، در دنیای بدون واتس‌اپ، نیاز به پیام‌رسانی داریم که امکان استفاده سریع و راحت از آن همراه با دیگر برنامه‌های بانکی، درسی یا حتی اینستاگرام فراهم باشد و برای همین شاید خیلی از ما بعد واتس‌اپ با انگیزه‌هایی متفاوت از آدم‌های دیگر دنیا به سمت پیام‌رسانی غیر از تلگرام برویم. این اتفاق بهانه خوبی برای خاطره‌بازی با روزهای دور است؛ روزگار قیژقیژ دایال که هر وقت تلفن خانگی‌نگ می‌خور داز قیژ قیژش محروم بودیم، در دسرهای اتصال به فضای مجازی یک‌طر فوشبکه‌های اجتماعی با امکانات محدود دسوی دیگر، وبلاگ‌ها عملاً شبکه اجتماعی و پیام‌سان نبودند اما جزو اولین ابزارهای ما محسوب می‌شدند. خیلی‌ها ترجیح می‌دادند به جای ایمیل زدن، در وبلاگ فرد مد نظر پیام به‌قول آن‌روزها کامنت خصوصی بگذارند. میز کار وبلاگ‌ها امکان چت‌نداشت و اولین چت‌ها را با مسنجر داخلی ایمیل یاهو تجربه کردیم. جیمیل که آمد برای خیلی‌ها سوال بود یا جیمیل می‌شود به یاهو ایمیل زد؟ سوالی که این‌روزها خیلی مضحک به‌نظر می‌رسد. بعد از وبلاگ نویسی و داشتن ایمیل، سراغ نسل جدید ابزارها در فضای مجازی رفتیم؛ یاهو۰۳۶، اورکات و بالاخره فیس‌بوکی که ایده خامش حاصل شکست عشقی یکی از ثروتمندترین آدم‌های روزگار ما یعنی مارک زاکربرگ بود. فیس‌بوک بدون شک هنوز هم با گذشت حدود ۱۶ سال از ظهورش فراگیرترین و البته پرتحاشیه‌ترین شبکه اجتماعی جهان است که البته در کشور ما جایش را به اینستاگرام داده. در تمام دنیا به‌طور معمول از اینستاگرام برای اشتراک تصاویر یا لایواز سفرواز دیگر شبکه‌های اجتماعی برای بیان دیدگاه‌های اجتماعی و... استفاده می‌شود؛ اما ما کار برد تمام شبکه‌های اجتماعی را در اینستاگرام جمع کرده‌ایم. بهمانند گاهی خلافت‌مان گل می‌کند مثلاً اگر به تلگرام دسترسی نداشته باشیم از امکان چت در بازی‌های آنلاین استفاده می‌کنیم بدون این که بازی کنیم. خلاصه همیشه از بسترهای مختلف، متناسب با کاربردی که انتظار داشتیم استفاده کردیم و حالا کم‌کم وارد مرحله تازه‌ای می‌شویم. به این بهانه سراغ خاطره‌بازی با این بسترها رفتیم. با ما باشید.

به یاد استاتوس‌های

خوش قلم‌ها!

کدام شبکه اجتماعی؟ فیس‌بوک

«در چه فکری هستی؟» این جمله شاید به نوعی آغاز یک داستان بود. داستان نوشتن از روزمره‌ها، بعد هجوم نوتیف‌های قرمز رنگ بالای صفحه. از لایک‌ها و کامنت‌ها گرفته تا به اشتراک گذاشته شدن نوشته توسط دوستان، آشنایان و حتی غریبه‌ها و در ادامه احتمالاً ورود دوستان جدید به حلقه دوستان قبلی و معاشرت‌های جدید. مدتی بعد هم لایک زندگی‌ما با ایموجی انجام می‌شد یعنی می‌توانستید با گذاشتن قلب، ایموجی لبخند یا عصبانیت ... و واکنش نشان دهید. این‌ها اتفاقاتی بود که در فیس‌بوک به عنوان شبکه اجتماعی محبوب بین ایرانیان در یک دهه گذشته اتفاق می‌افتاد. به نوشتن پست‌ها، استاتوس گفته می‌شد یعنی صحبت از وضعیت حاضر. بعضی افراد خوش‌قلم که از وبلاگ به فیس‌بوک کوچ کرده بودند، نوشته‌هایشان حسابی دل‌می‌برد و مورد توجه قرار می‌گرفت. از ویژگی‌های مهم فیس‌بوک می‌توان به متن‌محور بودنش اشاره کرد. نه این که عکس و ویدئو به اشتراک گذاشته نشود اما به نظر متن، حرف اول را می‌زد. اتفاقی که در شبکه‌های اجتماعی بعدی کمتر افتاد. در فیس‌بوک، تولد‌ها حسابی مورد توجه بودند آدم‌ها روی دیوار مجازی یکدیگر تریک می‌نوشتند یا از طریق خصوصی به هم پیام می‌دادند. گاهی دل آدم‌ها برای هم‌تنگ می‌شد و poke زدن ابراز وجود می‌کردند. بدون این که متنی ردو بدل شود، کسی می‌فهمید که به یادش بوده‌اید انگار توی اتاق‌های کنار هم باشید و به هم با دزدن روی دیوار علامت بدهید. پوشش‌ها و جنبش‌ها و امضا جمع کردن‌ها از دیگر اتفاقات متداول فیس‌بوک بود. همچنین گروه‌زدن‌ها، صفحه‌زدن‌ها و جذب مخاطب و در ادامه تغییر دادن اهداف صفحه؛ چیزی شبیه ساختن صفحه فیک اینستاگرام و فروش آن. این‌ها بخشی از خاطرات همه ماست که روی دیوارهایمان در فیس‌بوک جا مانده است.

چت با ایموجی در سال ۲۰۰۰!

کدام شبکه اجتماعی؟ یاهو

به جرئت می‌توان گفت مخترع مبدع نسل اول شبکه‌های اجتماعی یاهو است. همان موتور جست‌وجویی که نسل اول اینترنت‌بازها با آن کارشان را شروع کردند و نسل جدید شاید اصلاً در سش را بلد نباشند! اقبل از سال تاریخی ۲۰۰۰ یاهو فعالیت اجتماعی‌اش را با یاهو مسنجر شروع کرد، نه نرم‌افزاری که می‌شد با آن چت کرد و کم‌کم ایموجی (شکلک) به آن اضافه کرد. یکی از امکانات جالبش دکمه Buzz بود که اگر طرف مقابل جوابت را نمی‌داد، با یک زنگ بزرگ از خواب می‌پراندیش! مدتی بعد چت‌روم‌ها هم ساخته شدند. فضایی که افرادی توانستند عضو شوند و گروهی با هم چت کنند. چه ترند‌هایی که از این طریق بین کاربران ردوبدل می‌شد و چه پیشرفت‌هایی که در زمینه تقویت زبان بر اثر چت با کاربران خارجی، به دست آوردیم! به مرور یاهو کلاب راه افتاد، همان نسل اول شبکه‌های اجتماعی که امکان بارگذاری متن و عکس را به کاربر می‌داد و بعداً تبدیل به یاهو گروپ یا گروه‌هایی شد که شاید هنوز عده‌ای در آن‌ها عضو باشند و اگر تیکش را بر نمی‌داشتیم، میل باکس‌مان از ایمیل پست‌هایش منفجر می‌شد!

منحل شده فراموش نشدنی!

کدام شبکه اجتماعی؟ اورکات و فرندفید

سال ۲۰۰۴ میلادی بود که با اینترنت دایال‌آپ، با یک شبکه اجتماعی آشنا شدیم به نام اورکات (Orkut). آن‌قدر ایرانی‌ها از این شبکه استقبال کردند که چند ماه بعد شرکت اعلام کرد کاربران ایرانی با ۶ درصد، پس از برزیلی‌ها و آمریکایی‌ها در رتبه سوم قرار دارند. اورکات زیرمجموعه‌ای از گوگل بود که به مرور با آمدن فرندفید (Friendfeed) در سال ۲۰۰۷ رونقش را از دست داد و سرانجام در سال ۲۰۱۴ منحل شد ولی فرندفید یا به قول کاربران‌ش «فرفو» تا سال ۲۰۱۵ فعالیت داشت. فرندفید که در ۲۰۰۹ به فیس‌بوک واگذار شد، یکی از اولین شبکه‌های اجتماعی میکرو بلاگینگ بود. نسل اول وبلاگ‌نویسان که بعداً به نویسندگان، روزنامه‌نگاران و اینفلوئنسرهای قدری تبدیل شدند، نوشتن را با فیس‌بوک و فرندفید آغاز کردند. خوره‌های اینترنت در آن زمان هنوز به کار در شبکه‌های اجتماعی عادت نکرده بودند و آدم‌هایی بودند که بیشتر از طریق کامنت و ایمیل ارتباط برقرار می‌کردند و اندیشه‌های خود را در وبلاگ‌ها می‌نوشتند. امکان «ریل‌تایم» در این شبکه اجتماعی یکی از مزیت‌های بزرگش بود، به این معنی که کاربران در لحظه می‌توانستند بدون رفرش کردن صفحه، جدیدترین پست‌های دیگر کاربرانی را که فالو (دنبال) می‌کردند در بالای صفحه ببینند.

در جست‌وجوی آدم‌های نزدیک!

کدام شبکه اجتماعی؟ وی‌چت

وی‌چت یک پیام‌سان چینی است که در سال ۲۰۱۰ متولد شد و در ژانویه ۲۰۱۱ در دسترس عموم قرار گرفت. اوج همه‌گیری این شبکه اجتماعی در ایران مربوط به سال‌های ۱۳۰۱۳-۲۰۱۴ است. وی‌چت به دلیل قابلیت‌هایی چون گذاشتن مطلب، کامنت و استاتوس، تماس تصویری، پیدا کردن افراد نزدیک شما با استفاده از GPS، قابلیت تکان دادن گوشی (با تکان دادن گوشی می‌توانید افرادی را که هم‌زمان با شما گوشی خود را در هر نقطه از دنیاتکان می‌دهند، پیدا کنید) بین اغلب افراد جامعه مخصوصاً نوجوانان محبوب شد اما الان کاربران زیادی ندارد.

نشستن در تالار

صفر و یکی

کدام شبکه اجتماعی؟ فروم‌ها

کمی قبل از ظهور فیس‌بوک و دیگر شبکه‌های اجتماعی، تالارهای مجازی مکان مهمی برای چت کردن‌ها و تبادل نظر آدم‌های دور از هم بودند. اگر چه تالارهای گفت‌وگو به صورت عمومی هم زیاد بودند اما یک ویژگی مهم‌شان معمولاً تقسیم‌بندی موضوعی‌شان بود. انگار برای هر زمینه تخصصی یک شبکه اجتماعی زده باشند، آدم‌ها از هر گوشه یک کشور یا حتی جهان می‌توانستند با علایق یا تخصص مشترک دور هم جمع شوند و با هم بحث کنند. مثلاً تالار گفت‌وگوی فیلم‌بازها، تالار گفت‌وگوی برنامه‌نویس‌ها، تالار گفت‌وگوی هواداران یک باشگاه فوتبال و... در این تالارها که معمولاً قالب‌های شبیه هم داشتند، افراد هر کدام می‌توانستند با یک نام کاربری و عکس آواتار و مختصری بیوگرافی حاضر شوند. البته کاربران معمولاً بر اساس سابقه و تعداد پست‌هایی که می‌گذاشتند درجه‌بندی می‌شدند. مثلاً عده‌ای دسترسی به کارهای مدیریتی داشتند. عده‌ای بر اساس نظر دادن‌شان اعتبار دریافت می‌کردند و خلاصه سلسله مراتبی در ست شبیه یک اداره برای خودش داشت. کاربران همچنین امکانش را داشتند که تعداد نوشته‌های جدید و نخوانده تالار را ببینند، برای هر موضوع مدنظرشان یک اتاق درست کنند و خلاصه یاد بگیرند با هم مخالفت یا حسادت از پشت صفحات رایانه دعوا کنند.

داشتن دایره‌ای از مخاطب‌ها!

کدام شبکه اجتماعی؟ گوگل پلاس

گوگل پلاس که کاربران ایرانی به اختصار «پلاس» صدایش می‌کردند، شبکه اجتماعی گوگل بود. این سرویس برای رقابت با فیس‌بوک در ۲۰۱۱ به‌طور آزمایشی آغاز به کار کرد که در این مرحله کاربران فقط از طریق دعوت‌نامه اعضای دیگر قادر به عضو شدن در این شبکه بودند. در چهار ماه ابتدایی راه‌اندازی گوگل پلاس ۴۰ میلیون کاربر در آن عضو شدند که به‌نوعی رکوردشکنی بود.

از جمله امکانات گوگل پلاس، دایره‌ها (Circles) بود که کاربر می‌توانست گروه‌های مختلف دوستان برای خود بسازد و فقط با آن‌ها مطلب به اشتراک بگذارد. در سال ۲۰۱۸ گوگل اعتراف کرد باگ‌های موجود در گوگل پلاس باعث شده‌اند که اطلاعات شخصی حداکثر ۵۲ میلیون نفر در دسترس باشد. این سرویس شبکه اجتماعی در دوم آوریل ۲۰۱۹ به کار خود پایان داد. گوگل پلاس یکی از خاطره‌انگیزترین شبکه‌های اجتماعی برای ایرانیان بود، به طوری که هنوز طرفدارانی دارد که با نوستالژی آن سال‌ها سر می‌کنند. یکی از مزیت‌های وبلاگ نویسی، رسیدن جوان‌ها به همدیگر و بانی خیر شدن برای ازدواج و رفتن سرخانه و زندگی‌شان بود که طبق تجربه و مشاهدات، گوگل پلاس یکی از پیشروترین شبکه‌ها در این زمینه نام گرفته است!

لایک، بازی و تماس

کدام شبکه اجتماعی؟ لاین

لاین یک پیام‌سان ژاپنی است که با شکل و شمایل جدید و با استیکرهای متفاوت و مشهور کارتون‌ی ژاپنی در سال ۲۰۱۲ به بازار عرضه شد. در سال ۲۰۱۳ این پیام‌سان با اضافه کردن تایم‌لاین و قابلیت‌های دیگری چون لایک، کامنت، چت خصوصی، تماس تصویری و صوتی، بازی و دعوت دوستان با گیوآر که به یک شبکه اجتماعی بزرگ تبدیل شد و کم‌کم با اضافه کردن بخش‌های دیگری چون قابلیت پرداخت پول، گرفتن تاکسی، اخبار و خرید آنلاین جایگاه خودش را تثبیت کرد. اوج استفاده از این اپلیکیشن در ایران مربوط به سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ بود اما بخت با لاین‌یار نبود و با ورود اپلیکیشن‌هایی چون تلگرام، لاین هم به خاطر پیاپیوست.

بنفش جذاب با نوتیف‌های در دسرساز

کدام شبکه اجتماعی؟ وایبر

این شبکه اجتماعی که سال ۲۰۱۰ میلادی پا به دنیای فناوری گذاشت، خیلی زود به یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی در دنیا و به خصوص ایران تبدیل شد. وایبر از همان ابتدایک نرم‌افزار سبک و کم‌حجم بود و رابط کاربری زیبا و دلنشینی داشت. از رنگ بنفش جذابش گرفته تا اپلیکیشنی روان که روی همه تلفن‌های هوشمند با هر سیستم عاملی نصب می‌شد. ارسال ساده فیلم، عکس و صدا در کنار استیکرهای جذابی که داشت همه از نکاتی بودند که باعث جذابیت بیشتر این پیام‌سان بین ایرانی‌هایی شدند که سرعت اینترنت‌شان آن‌چنان تعریفی نداشت اما اواخر اسفند سال ۹۴ بود که کاربران وایبر اختلالاتی را در ارسال و دریافت پیام‌هایشان مشاهده کردند؛ اختلالاتی که همه را کلافه کرده بود و آن‌ها را به صرافت استفاده از یک برنامه جایگزین انداخت. اگر چه آمار موقتی از شمار کاربران ایرانی وایبر وجود ندارد اما با استناد به آمار الکسا که بر اقبال وایبر در ایران صحه می‌گذاشته، حداقل ۱۰ میلیون ایرانی کاربر این شبکه اجتماعی بودند. یکی از ایرادهای روی اعصاب وایبر، نوتیفی بود که به محض عضو شدن یک نفر در این شبکه اجتماعی برای همه آشنایانی که در فهرست مخاطبانش بود، ارسال می‌شد! اگر یادتان باشد بعد از کوچ مردم از این شبکه اجتماعی پرمخاطب در سال ۹۴، هر از گاهی یک نوتیف از آن می‌آمد و زمانی که فرد وارد نرم‌افزار می‌شد، با یک مکان مترو که روبه‌رو می‌شد که هیچ پرنده‌ای در آن پر نمی‌د!

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

پنج شنبه • ۲۵ دی ۱۳۹۹
۳۰ جمادی الاول ۱۴۴۲ • ۱۴ ژانویه ۲۰۲۱
شماره ۳۰۵۷۵

۱۷۹۵

بریم سیگنال؟!

سیگنال یک پیام‌سان متنی، صوتی و تصویری رایگان و امن است که نه تنها می‌توانید از آن توسط گوشی اندرویدی و آیفون خود استفاده کنید بلکه برای رایانه هم توسعه پیدا کرده است. سیگنال حدود پنج سال بعد از واتس‌اپ ارائه شده و از سال ۲۰۱۴ برای دانلود و استفاده در دسترس عموم قرار گرفته است. سیگنال که یک پیام‌سان فوق‌العاده امن است، حتی اجازه ذخیره یک عکس را نمی‌دهد تا زمانی که فرد ارسال‌کننده موافق این کار نباشد. از امکانات پیام‌سان سیگنال می‌توان به امکان برقراری تماس صوتی و تصویری با دوستان‌تان، ارسال پیام‌های متنی، تشکیل گروه، استفاده از ایموجی یا استیکر مشابه اپ‌های دیگر اشاره کرد.